

DRŽAVNI PROGRAM ZORA (DP ZORA)

Sporočilo za javnost

ob 17. evropskem tednu preprečevanja raka materničnega vratu

23.–29. januar 2023

Zora

Državni program zgodnjega odkrivanja
predrakavih sprememb
materničnega vratu

Rak materničnega vratu (RMV) je med raki izjema, saj o njem vemo dovolj, da lahko preprečimo skoraj vsak nov primer tega raka. Če je ženska cepljena proti HPV in se redno udeležuje presejalnih pregledov pri svojem izbranem osebnem ginekologu, je verjetnost, da bo zbolela s tem rakom, izjemno majhna. Slovenija s programom ZORA že dosega dva od treh ciljev, ki so nujni za odpravo RMV: več kot 70-odstotno udeležbo žensk v programu ZORA in učinkovito zdravljenje predrakavih in rakavih sprememb materničnega vratu pri več kot 90 % žensk. Morali bomo doseči še tretji cilj, to je povečati precepljenost proti HPV na 90 %.

V Sloveniji imamo organizirani populacijski presejalni program za zgodnje odkrivanje predrakavih sprememb materničnega vratu - **Državni program ZORA** že od leta 2003. V **prilogi** najdete dodatna pojasnila o organizaciji in rezultatih programa ZORA.

Ob 17. evropskem tednu preprečevanja raka materničnega vratu bi želeli še posebej poudariti:

- **Slovenske ženske so program ZORA dobro sprejele**, v zadnjem triletnem obdobju se je presejalnega pregleda udeležilo 71 % žensk, če preračunamo udeležbo na pet let, kot je presejalni interval ponekod v tujini, pa kar 86 % žensk v ciljni skupini 20–64 let. Triletna pregledanost ne dosega ciljne vrednosti v starostni skupini žensk od 50 do 64 let in v zdravstvenih regijah Murska Sobota, Koper, Kranj in Maribor, se pa pregledanost v starostni skupini nad 50 let povečuje
- **Program ZORA rešuje življenja s tem, da omogoča organizirano populacijsko odkrivanje in zdravljenje predrakavih in zgodnjih rakavih sprememb materničnega vratu.** V letu 2021 smo v Sloveniji odkrili okrog 1.600 predrakavih sprememb visoke stopnje in zgolj 88 novih primerov raka materničnega vratu.
- **Skrbi nas manjše odkrivanje predrakavih sprememb materničnega vratu v starostni skupini 30–39 let v zadnjih letih**, saj v tej starosti žensk običajno odkrijejo več kot tretjino vseh predrakavih sprememb visoke stopnje v Sloveniji. Neodkrite in nezdravljene spremembe visoke stopnje lahko nezdravljene napredujejo v raka materničnega vratu, ki je eden redkih rakov, ki se najpogosteje pojavlja še pred 50. letom starosti.
- **V foto poročilu [Slovenija na poti k odpravi raka materničnega vratu](#)** smo strnili kratka sporočila pomembnih deležnikov pri odpravi raka materničnega vratu in fotografije lokalnih znamenitosti osvetljenih v simbolni turkizni barvi. S starostno standardizirano incidenčno stopnjo (svetovni standard) 5,5 novih primerov raka materničnega vratu na 100.000 žensk je Slovenija na dobri poti k odpravi raka materničnega vratu, ki jo bomo dosegli, ko bomo letno odkrivali manj kot 4 nove primere na 100.000 žensk.

Ob tej priložnosti ženske pozivamo:

- **Ne odlašajte s preventivnim pregledom z brisom materničnega vratu pri svojem izbranem osebnem ginekologu.** Če ste stare med 20 in 64 let in je od zadnjega pregleda minilo tri leta ali več, se naročite na pregled same. Če vabilo prejmete, se nanj odzovite. Še posebej spodbujamo k redni udeležbi ženske v starostni skupini 30–39 let, ker v zadnjih letih v tej starostni skupini odkrivamo nekoliko manj predrakavih sprememb kot bi pričakovali.
- **Ne odlašajte s klicem izbranemu osebnemu ginekologu, če posumite, da imate znake, sumljive za raka materničnega vratu.** Rak, odkrit v začetnem stadiju, je zelo dobro ozdravljiv in ženska lahko po zdravljenju živi polno življenje.
- **Odločite se za cepljenje svojih otrok proti okužbi s človeškimi papilomavirusi (HPV)**, ki povzročajo raka materničnega vratu in nekatere druge rake v predelu spolovil in zadnjika ter ustne votline.

Za vse dodatne informacije se lahko obrnete na:

Doc. dr. Urško Ivanuš, dr. med.

Vodja državnega programa ZORA, Onkološki inštitut Ljubljana, <https://zora.onko-i.si/>

Predsednica Zveze slovenskih društev za boj prot raku, <http://www.protiraku.si/>

Tel. 01/5879-575, e-pošta: zora@onko-i.si

PRILOGA

k sporočilu za javnost ob 17. evropskem tednu preprečevanja raka materničnega vratu

Državni program ZORA

Vsebina:

1. O programu ZORA
2. Pregledanost ciljne populacije programa ZORA
3. Breme raka materničnega vratu po uvedbi DP ZORA
4. Zlata plaketa Zveze slovenskih društev za boj proti raku 2022
5. Nova knjižica za ženske »Zdravljenje raka materničnega vratu«

1. O programu ZORA

Ime državnega programa ZORA sestavljajo črke iz naslova programa – **Z**godnje **O**dkrivanje **p**red**R**akavih sprememb materničnega vratu. Nosilec programa je Onkološki inštitut Ljubljana. Namen programa Zora je **zmanjšati zbolewnost in umrljivost za rakom materničnega vratu (RMV) v Sloveniji**. Cilj programa je doseči, da bo 70–80 % žensk v starosti 20–64 let enkrat na tri leta opravilo ginekološki pregled in odvzem brisa materničnega vratu za citološki pregled.

- ZORA je **preventivni program** za odkrivanje predrakavih in zgodnjih rakavih sprememb na materničnem vratu, kar pomeni, da v sklopu programa ZORA izbrani osebni ginekologi s pregledom zdravih žensk pravočasno odkrijejo tiste, ki imajo predstopnjo ali začetno stopnjo raka materničnega vratu (RMV), ko je s preprostimi ambulantnimi posegi možno raka preprečiti ali povsem pozdraviti.
- ZORA je **organiziran, državni presejalni program**, kar pomeni, da vsaka ženska, stara med 20 in 64 let, ki v zadnjih treh letih ni opravila ginekološkega pregleda z odvzemom brisa materničnega vratu, na dom dobi pisno vabilo na pregled. Ker rak materničnega vratu raste počasi in potrebuje več let, da iz predrakave oblike napreduje v raka, je mogoče z rednimi pregledi žensk na tri do pet let veliko večino nevarnih sprememb materničnega vratu pravočasno odkriti in zdraviti.
- **Izvajalci** programa so (1) ginekološke ambulante (v javnih zavodih in zasebniki s koncesijo), kar pomeni, da je naš presejalni program sestavni del zdravstvene dejavnosti primarnega zdravstvenega varstva žensk in ni organiziran posebej, kot v nekaterih drugih državah; (2) laboratoriji z dovoljenjem Ministrstva za zdravje (citološki, histološki, HPV); (3) bolnišnice, ki zdravijo bolnice s predrakavimi in rakavimi spremembami; (4) Nacionalni inštitut za javno zdravje (NIJZ) in (5) Register ZORA na Onkološkem inštitutu Ljubljana.
- **Sedež programa** je na Onkološkem inštitutu Ljubljana, ki vodi Register in program ZORA – **Register ZORA**. Register ZORA upravlja centralni informacijsko–komunikacijski sistem in bazo podatkov.
- Pomemben del vsakega organiziranega presejalnega programa so **enotni postopki ter zagotavljanje in nadzor kakovosti**, ne le pri presejalnem pregledu, pač pa tudi pri nadaljnjem diagnosticiranju in zdravljenju v programu odkritih predrakavih sprememb in raka materničnega vratu. Pri vodenju in izvajanju programa ZORA v okviru objektivnih možnosti sledimo *Evropskim smernicam za zagotavljanje kakovosti v presejanju za raka materničnega vratu* iz leta 2008 in *Dopolnitvam* teh smernic iz leta 2015. Osnovno sporočilo teh smernic in *Priporočila Evropskega sveta o presejanju za raka* iz leta 2022 je, da ima ta javnozdravstveni ukrep največji učinek, če se izvaja kot organiziran populacijski program, ki mora delovati čim bolj kakovostno na vseh ravneh:

- sistematično pošiljanje vabil in ponovnih vabil na presejalni pregled;
- presejalni pregled;
- ustrezna in učinkovita nadaljnja diagnostika v primeru patoloških izvidov;
- ustrezno in učinkovito zdravljenje, če je to potrebno;
- spremljanje po zdravljenju;

vse to v skladu s smernicami, ki temeljijo na ugotovitvah, podprtih z dokazi. Kakovost v programu ZORA zagotavljamo s standardiziranimi obrazci, enotnimi navodili in strokovnimi smernicami, rednim izobraževanjem strokovnih sodelavcev programa ter nadzorom kakovosti dela izvajalcev programa. Gradivo, namenjeno strokovnim sodelavcem, je dostopno tudi v e-obliki na spletni strani programa ZORA. Pred uvedbo državnega populacijskega programa se je v Sloveniji izvajalo priložnostno presejanje brez enotnih standardov in navodil, ki je bilo prepuščeno ozaveščenosti žensk in ginekologov.

1.1 Pot ženske skozi program ZORA

Presejalne preglede žensk opravljajo **izbrani osebni ginekologi** na primarni zdravstveni ravni. Ženska lahko pride na presejalni pregled sama; če tega ne stori, jo vsake tri leta povabi njen ginekolog. Če Register ZORA pri določeni ženski tudi v četrtem letu ne zabeleži izvida brisa materničnega vratu, ji pošlje vabilo **koordinacijski center ZORA** z Onkološkega inštituta Ljubljana.

Na ginekološkem pregledu ginekolog ženski odvzame **bris materničnega vratu**. Pošlje ga v citološki laboratorij, ki oceni, ali so celice materničnega vratu v brisu normalne ali patološko spremenjene. Izvid brisa laboratorij sporoči ginekologu. V skladu s klasifikacijo Bethesda je izvid brisa materničnega vratu lahko negativen ali patološki. Negativen bris vsebuje samo normalne celične elemente, brez neoplastičnih sprememb, ali pa ne-neoplastične (reaktivne) spremembe, ki so benigne narave in lahko nastanejo iz različnih vzrokov (pri vnetjih, vstavljenem materničnem vložku, po obsevanjih in kot posledica drugih nespecifičnih povzročiteljev). **Večina žensk ima negativen izvid presejalnega brisa materničnega vratu (v letu 2022 okoli 95 %), le pri majhnem deležu žensk je izvid patološki (okoli 5 %).**

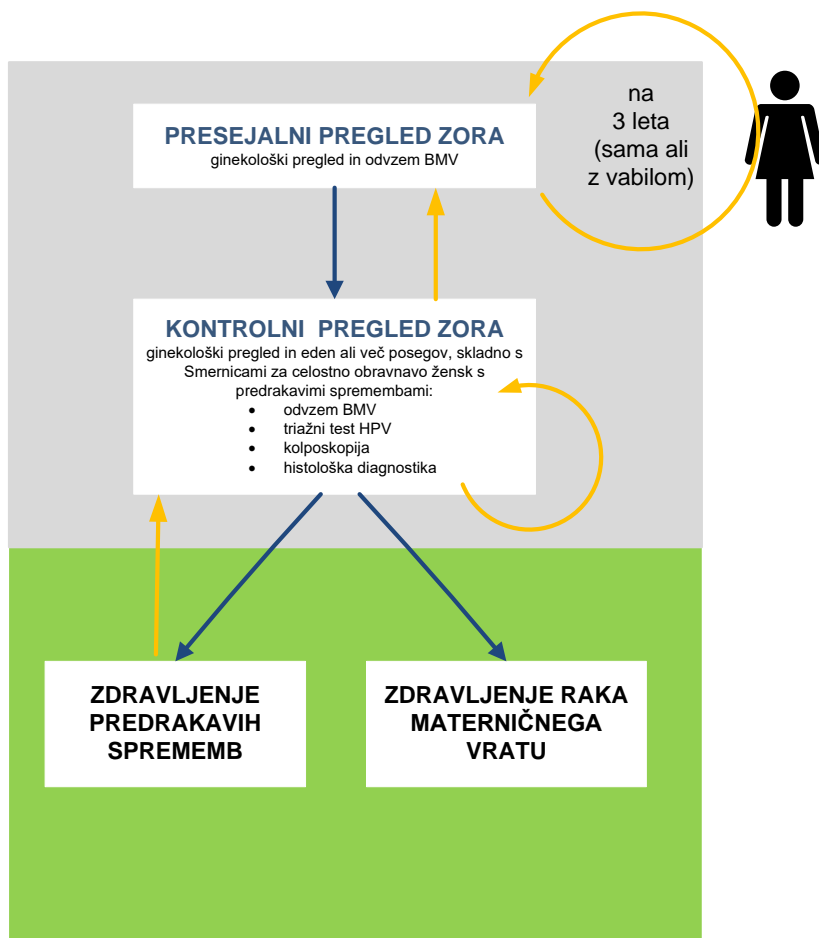
Če je izvid patološki, ginekolog žensko povabi na kontrolni pregled ali dodatno **kolposkopsko in histopatološko diagnostiko** in po potrebi tudi zdravljenje, v skladu s *Smernicami za obravnavo žensk s predrakavimi spremembami materničnega vratu* in *Smernicami za obravnavo žensk z rakom materničnega vratu v Sloveniji*. Patološki brisi se glede na ukrepanje delijo v dve skupini: (1) tisto, kjer je smiselno še počakati in bris ponovno pregledati čez pol leta (saj lahko spremembe tudi same izginejo), in (2) tisto, kjer je potreben takojšnji diagnostični poseg za histološko diagnostiko (biopsija materničnega vratu ali abrazija kanala materničnega vratu). Hude spremembe, ki narekujejo takojšnjo histološko diagnostiko, so zelo redke. **Od vseh žensk, ki so bile na presejalnem pregledu leta 2022, jih je manj kot 1 % imelo tak izvid brisa materničnega vratu, da so potrebovale takojšnjo histološko diagnostiko.**

V skladu s strokovnimi smernicami ginekolog pri ženskah s patološkimi spremembami nizke stopnje ali po zdravljenju predrakavih sprememb (pri točno določenih indikacijah) opravi tudi **triažni test HPV**. Negativen rezultat triažnega testa pomeni manjše tveganje za razvoj raka materničnega vratu. Pot ženske skozi program ZORA je prikazana shematično na sliki 1.

1.2. Register ZORA, vir podatkov o pregledanosti žensk in rezultatih pregledov

Pomemben dosežek programa ZORA je vzpostavitev centralnega informacijskega sistema, Registra ZORA, na Onkološkem inštitutu Ljubljana. Register ZORA je eden redkih registrov v Evropi, ki pokriva celo državo in registrira prav vse izvide materničnega vratu. V registru se skladno z evropskimi priporočili in slovensko zakonodajo zbirajo podatki o vseh izvidih brisov materničnega vratu in triažnih testih HPV iz vseh slovenskih laboratorijev, ne glede na to, ali so bili odvzeti pri presejanju ali pri diagnostičnih postopkih, pa tudi izvidi histopatoloških preiskav. Skupaj s podatki Centralnega registra prebivalstva med drugim omogoča spremljanje stopnje pregledanosti in kakovosti presejalnih in morebitnih diagnostičnih postopkov. **Zaradi popolne zbirke citoloških in histoloških izvidov ter povezave Registra ZORA s Centralnim registrom prebivalstva in Registrom raka RS ima presejalni program ZORA dober pregled nad pregledanostjo ciljne populacije in učinkovitostjo programa.**

Slika 1. Pot ženske skozi program ZORA.

Učinkovitost programa spremljamo z dolgoročnimi **kazalniki bremena bolezni** (incidenca in umrljivost) in dodatnimi **procesnimi kazalniki**, tudi mednarodno dogovorjenimi (npr. pregledanost ciljne populacije). Marsikaterega od njih nam že omogoča spremljati informacijski sistem programa ZORA in njegovo povezovanje s podatki Registra raka RS; objavljamo jih v poročilih o poteku programa ZORA in na uradnem spletnem mestu programa.

Centraliziran presejalni register s kakovostnimi podatki o vseh postopkih in izvidih v klinični poti ZORA je – v skladu z Evropskim priporočilom in Evropskimi smernicami – nujen sestavni del organiziranih presejalnih programov, saj omogoča spremljanje in nadzor kakovosti programa na vseh ravneh. Le z rednim spremljanjem in nadzorom kakovosti presejalnega programa lahko zagotovimo, da presejalni program ciljni populaciji zagotavlja kakovostno zdravstveno oskrbo. Če program ni kakovosten, lahko tveganja (zaradi prekomerne diagnostike in zdravljenja nenevarnih sprememb ali nezadostne prepoznave in ukrepanja pri spregledanih patoloških spremembah) prekašajo koristi programa. Zavedati se namreč moramo, da so v program vključene predvsem zdrave ženske in je od kakovosti programa odvisno, ali bomo med njimi pravilno prepoznali tako bolne (in jih pravočasno zdravili) kot zdrave (in jih ne bomo po nepotrebnem obremenjevali z dodatnimi pregledi ali celo zdravljenjem).

2. Pregledanost ciljne populacije

Pregledanost ciljne populacije je odstotni delež žensk v starosti 20–64 let, ki so v treh letih, kolikor je priporočeni interval med presejalnimi pregledi, opravile vsaj en pregled brisa materničnega vratu. Pregledanost je eden od glavnih procesnih kazalnikov, s katerim ocenjujemo uspešnost programa ZORA. Ciljna vrednost je vsaj 70 %.

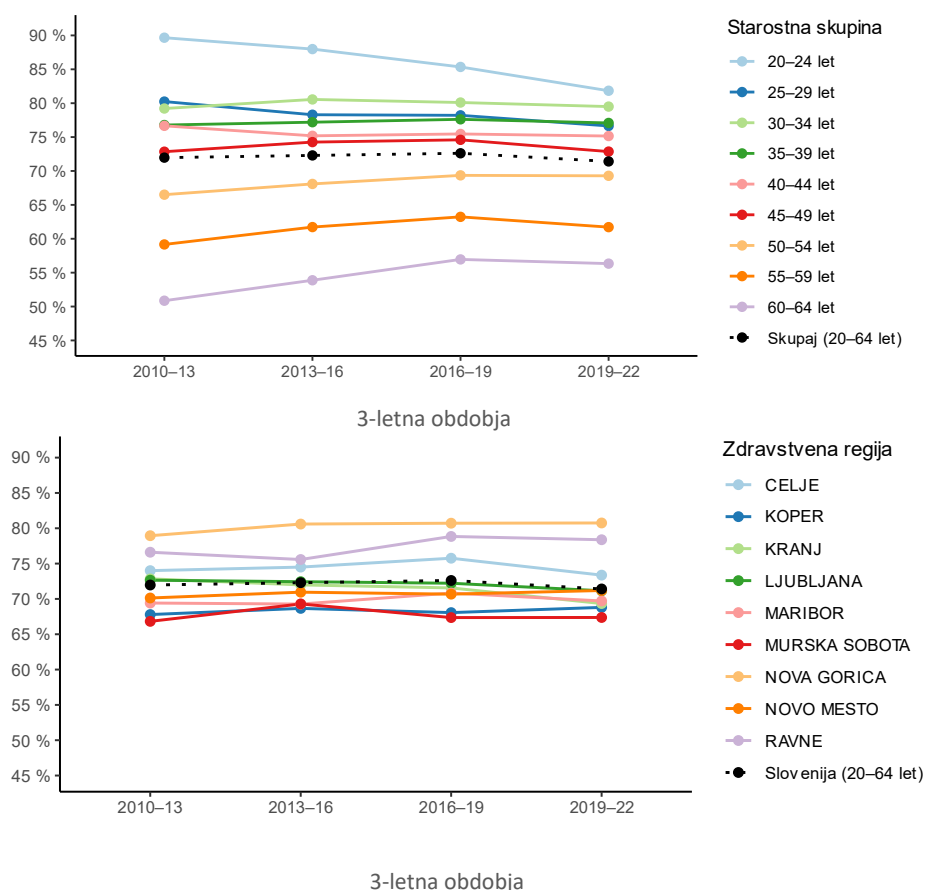
Triletna pregledanost žensk v programu ZORA je bila v zadnjem obdobju (2019–2022) 72-% in presega ciljno vrednost (slika 2). Če preračunamo pregledanost na pet let, kot je presejalni interval pogosto v tujini, je pri nas ta stopnja okrog 86 % in je med največjimi v Evropi. Tako visoke pregledanosti zagotovo ne bi bilo mogoče doseči brez prizadevanja številnih ginekologov in medicinskih sester v primarnem zdravstvenem varstvu žensk.

Triletna pregledanost ne dosega ciljne vrednosti v starostni skupini žensk od 50 do 64 let in v zdravstvenih regijah Murska Sobota in Koper (slika 2). V zadnjih letih se zmanjšuje pregledanost pri mlajših ženskah med 20. in 29. letom, vendar zaenkrat še presega ciljno vrednost 70 %. Razveseljivo je, da se v zadnjih letih povečuje pregledanost pri ženskah starih 50 let in več.

[Podrobni podatki o 3-letni pregledanosti](#) (po starosti žensk, regiji, upravni enoti in občini stalnega prebivališča) so dostopni na interaktivni spletni strani progama ZORA.

Odzivnost žensk na program in posledična pregledanost populacije sta v tesni povezavi z **ozaveščenostjo žensk**, njihovo naklonjenostjo programu ter dostopnostjo storitev. Ženskam so informacije o programu ZORA in raku materničnega vratu dostopne na spletni strani DP ZORA ter v informativnem materialu, ki ga prejmejo na dom skupaj z vabilom na presejalni pregled. [Informativni material programa ZORA je ženskam dostopen](#) tudi v zdravstvenih domovih in nekaterih lekarnah ter na spletnih straneh programa ZORA.

Slika 2. Triletna pregledanost (%) po starostnih skupinah (zgoraj) in zdravstvenih regijah (spodaj) (Vir: Register ZORA, 19. januar 2023)

3. Breme raka materničnega vratu po uvedbi DP ZORA

Po uvedbi DP ZORA se je incidenca raka materničnega vratu (RMV) več kot prepolovila. Z RMV letno zbolijo v zadnjih letih okoli 100–120 žensk. S starostno standardizirano incidenčno stopnjo (svetovni standard) med 5–8/100.000 žensk in umrljivostno stopnjo okrog 2/100.000 žensk se Slovenija že uvršča med evropske države z najmanjšim bremenom tega raka. Moramo pa biti zaradi majhnega števila novih bolnic in manjšega odkrivanja PIL-VS/CIN2+ pri ženskah v starosti med 20–39 let v času pandemije pri interpretaciji zadržani ter še naprej podrobno spremljati breme RMV med pandemijo covid-19 in po njej.

Če primerjamo slovenske podatke s podatki Mednarodne agencije za raziskovanje raka (IARC) pri Svetovni zdravstveni organizaciji iz podatkovne zbirke *CANCER TODAY*, se Slovenija zadnja leta umešča med evropske države z najmanjšo incidenco RMV.

V letu 2021 smo v Sloveniji zabeležili 88 novih primerov RMV, starostno standardizirana incidenčna stopnja (svetovni standard) pa je bila 5.5 novih primerov na 100.000 žensk, kar je druga najmanjša vrednost od uvedbe programa (Tabela 1). V začetku 1960. let je imela Slovenija s starostno standardizirano incidenčno stopnjo okrog 29 novih primerov RMV na 100.000 žensk podobno breme tega raka kot ga ima danes Romunija, v kateri je breme RMV največje v Evropi.

V zadnjih letih v Sloveniji zaradi velikega zaupanja žensk v program ZORA, ki se odraža v visoki udeležbi žensk na preventivnih pregledih pri izbranih osebnih ginekologih in kakovostnega dela vseh izvajalcev programa, letno odkrijemo in zdravimo okrog 1.600 predrakavih sprememb materničnega vratu visoke stopnje in s tem učinkovito preprečujemo RMV.

Tabela 1. Incidenca in incidenčna stopnja raka materničnega vratu od začetka DP ZORA do danes. Vir podatkov je Register raka RS, ki je dinamična baza podatkov, zato se število novih primerov lahko spreminja. Na spletni strani ZORA (zora.onko-i.si) število novih primerov posodabljam ob večjih spremembah. Več podatkov o RMV in CIN3 do leta 2019 najdete na spletnem portalu SLORA (www.slora.si), preko katerega lahko neposredno dostopate do podatkov o raku v Sloveniji in po svetu.

LETO	število novih primerov RMV (incidenca)	število novih primerov RMV/100.000 žensk (groba incidenčna stopnja)	starostno standardizirana incidenčna stopnja RMV/100.000 žensk (svetovni standard)
2021	88	8,4	5,5
2020	132	12,6	8,2
2019	104	10,0	6,5
2018	108	10,4	6,8
2017	86	8,3	4,9
2016	123	11,8	7,8
2015	119	11,4	7,4
2014	115	11,1	6,9
2013	124	11,9	8,0
2012	118	11,4	7,7
2011	142	13,7	9,0
2010	141	13,6	9,3
2009	131	12,7	8,8
2008	130	12,7	8,8
2007	154	15,0	10,5
2006	162	15,8	11,3
2005	182	17,8	12,7
2004	198	19,4	13,7
2003	211	20,7	15,3

Prav tako se manjša umrljivost zaradi RMV. V zadnjih desetih letih se starostno standardizirana umrljivostna stopnja povprečno zmanjšuje za okoli 3,5 % na leto. Letno v Sloveniji zaradi RMV umre okoli 40–50 žensk. Umrljivost za RMV pri nas nikoli ni bila tako velika kot v državah s podobno incidenco; zagotovo tudi na račun večjega deleža rakov, odkritih v začetnih stadijih. Do podatkov o raku materničnega vratu (in drugih rakov) v Sloveniji in tujini lahko dostopate preko **spletnega portala Registra raka RS – portal SLORA**, www.slora.si

Ob 17. evropskem tednu preventive RMV je izšla tudi priložnostna publikacija Slovenija na poti k odpravi raka materničnega vratu, v kateri so priznani strokovnjaki in odločevalci na kratko povzeli glavne novice na področju obvladovanja raka materničnega vratu. Napore za odpravo prvega raka na svetu so s kratkimi izjavami v publikaciji podprli tudi župani tistih občin, ki so v sodelovanju z regijskimi društvi za boj proti raku v lanskem letu v turkizni barvi osvetlili lokalne znamenitosti v svoji občini in s tem obeležili že 2. leto svetovnega gibanja za odpravo tega raka. [Dostopna je na spletni strani programa ZORA.](#)

4. Zlata plaketa Zveze slovenskih društev za boj proti raku 2022

Rezultati delovanja programa ZORA v času pandemije covid-19 kažejo, da sta se zaupanje ljudi v presejalne programe in visoka kakovost vseh storitev programov ohranila tudi v času pandemije, zaradi česar je Zveza slovenskih društev za boj proti raku programu ZORA na 39. slavnostni seji dne 25. maja 2022 podelila zaslužno zlato plaketo. Zveza se je zahvalila upravljavcu in izvajalcem programa ZORA za kakovostno in strokovno delo, ki so ga ohranjali tudi v najbolj težkih trenutkih, kot na primer ob pomanjkanju kadra, premeščanju na druga delovna mesta in soočanju z drugimi pandemskimi izzivi.

Obrazložitev ob podelitvi plakete: »Pri obvladovanju raka je tako na ravni posameznika kot družbe izjemno pomemben pravi čas. Prej kot raka odkrijemo, bolje ga lahko pozdravimo in s tem večini bolnikom omogočimo dolgo in polno življenje. Ker predrakave spremembe in zgodnji rak običajno ljudem ne povzročajo težav, le ti ne vedo, da so bolni. Zgodnje spremembe pri raku materničnega vratu najbolj učinkovito odkrivamo in zdravimo v okviru presejalnega programa ZORA. Zato je bilo izjemno pomembno, da je presejalni program ZORA deloval ves čas pandemije covid-19, z izjemo kratke prekinitve presejanja povsem na začetku pandemije. Program ZORA že od svojega začetka deluje v skladu z visokimi standardi Evropskih in Slovenskih smernic ter zagotavlja visoko kakovost vseh storitev. Za uspešnost presejalnih programov je izjemno pomembno tudi zaupanje ljudi, ki jim je program namenjen. V programu ZORA so vsi izvajalci v času pandemije covid-19 velik poudarek namenili varni obravnavi in osveščanju ciljne populacije o pomenu udeležbe v presejalnem programu tudi v času epidemije, saj je proti raku potrebno ukrepati stalno in vztrajno kljub strahu pred okužbo med epidemijo.«

Zlato zaslužno plaketo Zveze slovenskih društev za boj proti raku sta poleg programa Zora za svoje delo v času pandemije prejela tudi progama Dora in Svit.

5. Nova knjižica za ženske »Zdravljenje raka materničnega vratu«

V letu 2022 smo v DP ZORA izdali informativno knjižico »Zdravljenje raka materničnega vratu«, ki je namenjena bolnicam, ki zbolijo z rakom materničnega vratu. V njej so pojasnjeni simptomi in načini zdravljenja raka materničnega vratu.

Knjižica je na voljo v vseh slovenskih ginekoloških ambulantah. Do knjižice lahko dostopate tudi preko spletne strani DP ZORA – poglavje PUBLIKACIJE/Informativni materiali: https://zora.onko-i.si/fileadmin/user_upload/publikacije/informativni_materiali/2022_Knjizica_zdravljenje_raka_MV.pdf

Knjižica je dopolnila obstoječo zbirko knjižic programa ZORA, v kateri so slovenskim ženskam na voljo naslednje knjižice:

- Tudi vi se odločite za ginekološki pregled - Koraki mojega življenja
- Kaj morate vedeti o HPV
- Kolposkopska preiskava
- Zdravljenje predrakavih sprememb materničnega vratu
- Zdravljenje raka materničnega vratu

Vse knjižice je možno brezplačno naročiti na sedežu programa ZORA, dostopne pa so tudi preko spletne strani.

slovenska

madžarska

italijanska

